

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhdyspintatyö

Marika Lätti, hyvinvointikoordinaattori ja
Säde Rytönen, HYTE- ja osallisuuspäällikkö
HYTE- ja osallisuuspalvelualue
Pohjois-Savon hyvinvointialue
27.2.2024

Yhdyspinnat, mitä ne ovat?

- Yhdyspinnalla tarkoitetaan kahden tai useamman organisaation välistä toiminnallista yhteyttä.
- Kuntien ja hyvinvointialueiden yhdyspinnoilla tarkoitetaan toimintoja ja tehtäväkokonaisuuksia
  - jotka kuuluvat kunnan tai hyvinvointialueen järjestämisvastuulle ja
  - joissa niiden asiakaslähtöinen toteuttaminen edellyttää yhteistyötä kunnan ja hyvinvointialueen välillä

Lähde: [Kuntien ja hyvinvointialueiden yhteistyö ja yhdyspinnat](#) | [Kuntaliitto.fi](#)

Kunnat ja hyvinvointialueet vastaavat omalla toimialallaan ja asiantuntijuudellaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä

Yhdyspinnat vahvistavat yhteistä näkemystä, yhteisiä toimintatapoja ja menetelmiä

- ♥ Ennaltaehkäisevä työ vahvasti esillä
  - mitä, missä ja millä tasolla ennaltaehkäisevää työstä tehdään ja millaisia asioita nostetaan esille
- ♥ Yhdyspinnat vahvistavat monialaista yhteistyötä
  - Ketkä tekevät samanlaisia toimia
  - milloin on hyvä tehdä monialaista yhteistyötä
- ♥ Rakenteet ja koordinaatio
  - selkeyttä rakenteisiin, kuka tekee mitäkin ja mistä näkökulmasta

Yhdyspinnat vahvistavat yhteistä näkemystä, yhteisiä toimintatapoja ja menetelmiä

- ♥ Vastuut ja tehtävät toimijoille tulevat selkeiksi
  - kuka tekee mitäkin ja kenen vastuulle toiminnot kuuluvat
  - **mitä omassa työssäni voin tehdä ja huomioida, kenet pyydän mukaan esim. paikalliseen verkostoon**
- ♥ Tiedolla johtamisen tuki
  - mitä menetelmiä on työn tueksi, millaisia analyyseja, raportteja, lomakkeita voisi työssä käyttää tukena tai miten esim. riskiarviointia voi tehdä
- ♥ **Yhdyspintakuvioita voi hyödyntää myös perehdytyksessä**

Kuntien ja hyvinvointialueiden HYTE-tehtävät 1.1.2023 alkaen

KUNTA

- Kunnan on edistettävä asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä. Kunnalla on **ensisijainen vastuu** hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä siltä osin, kun tämä tehtävä kytkeytyy kunnan muihin lakisääteisiin tehtäviin.
- Kunnan on strategisessa suunnittelussaan **asetettava hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tavoitteet** ja määriteltävä tavoitteita tukevat toimenpiteet. Sen on arvioitava ennakkoon ja otettava huomioon päätöksensä vaikutukset ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen väestöryhmittäin.
- Kunnan eri toimialojen on tehtävä yhteistyötä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Kunnan on **nimettävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuutaho**

Sote järjestämislaki 6§

HYVINVOINTIALUE

- Hyvinvointialueen on edistettävä asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä. **Hyvinvointialueella on ensisijainen vastuu** hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä siltä osin, kun tämä tehtävä kytkeytyy hyvinvointialueen muihin lakisääteisiin tehtäviin.
- Hyvinvointialueen on strategisessa suunnittelussaan **asetettava hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tavoitteet** ja määriteltävä tavoitteita tukevat toimenpiteet. Sen on arvioitava ennakkoon ja otettava huomioon päätöksensä vaikutukset ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen väestöryhmittäin.
- Hyvinvointialueen on **nimettävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuutaho**.

Sote järjestämislaki 7§

Yhdyspinta kaaviossa kuvattu

Yläreunassa kuvattu erilaiset toimijatahot, jaottelu voi olla hieman erilainen riippuen tahoista, ketkä toimijat juuri tässä toiminnassa.

LÄHI- YHTEISÖ	KUNTA	HYVINVOINTIALUE (perhekeskus, sotekeskus ja pelastuslaitos)	HALLINTO JA TUKIPALVELUT	KUMPPANIT

- Universaali toiminta = kohdistuu koko väestöön, on ennaltaehkäisevää kaikille suunnattua toimintaa.
- Kohdennettu toiminta = kohdistuu yksilöön tai tiettyyn ryhmään, jolla on huomattu / havaittuja jo merkkejä esim. väkivallan kokemisesta tai väkivallan uhasta

Kaikki yhdyspintakuviot Pohjois-Savon Hyvinvointialueen HYTE-työn osalta löydät täältä:

[Rakenteet - HYTE - Pohjois-Savo \(pshyvinvointialue.fi\)](https://pshyvinvointialue.fi)

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhdyspintakuviot

- Lähisuhdeväkivallan ennaltaehkäiseminen yhdyspinnoilla - työikäiset (Pohjois-Savon väkivaltatyön verkosto yhteistyössä SiunSoten ja Keski-Suomen hyvinvointialueen kanssa)
- Liikunnan edistämisen yhdyspinnat- Edistetään liikunnallista elämäntapaa yhdessä (Liikunnallisen elämäntavan edistämisen työryhmä)
- Yhteistyö aikuisten kaatumisten ehkäisyn yhdyspinnoilla (Itäisen YTA-alueen AKE verkosto)
- Seksuaaliterveyden edistäminen - lapset ja nuoret (Pohjois-Savon seksuaaliterveyden edistämisen työryhmä)
- Seksuaaliterveyden edistäminen - aikuiset (Pohjois-Savon seksuaaliterveyden edistämisen työryhmä)
- Yhteistyö ruokakasvatuksen ja ravitsemusohjauksen yhdyspinnoilla (Maistuva koulu-, Ruokakunta- ja Kokonaisvaltaista ruokakasvatusta varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen -hankkeissa yhteistyössä Ruokakasvatusyhdistys Ruukun, Itä-Suomen yliopiston ja Sydänliiton kanssa)
- Hyvinvointia edistävän ravitsemuksen yhdyspinnat (Pohjois-Savon ravitsemustyöryhmä)
- Ehkäisevä päihdetyö - yhdyspinnat (Pohjois-Savon ehkäisevän päihdetyön verkosto)

Lisäksi kuvattu kunta – hva + järjestö HYTE- yhdyspintoja vielä toimenpiteittäin

Tehnyt: Säde Rytkönen, PSHVA ja Tanja
Tilles-Tirkkonen, Kuopion kaupunki

Roolit ja yhteistyö hyvinvoinnin edistämisessä

Seuraavissa diojen kuvissa kuvataan kunnan ja hyvinvointialueen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työtä ja niiden yhdyspintoja konkreettisten toimenpiteiden tasolla.

- Kunnan ja hyvinvointialueen lisäksi kunkin teeman ympärillä toimii runsaasti myös muita toimijoita. Tässä kuvauksessa on kuitenkin keskitytty kunnan ja hyvinvointialueen toimintaan. Lisäksi työnalla järjestöjen toimintojen kuvaus.
- Rooleja ja yhteistyötä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä on avattu erityisesti kunnan ja hyvinvointialueen ammattilaisille

Tarkasteluun on otettu muutamia keskeisiä Kuopion kaupungin ja Pohjois-Savon hyvinvointialueen hyvinvointisuunnitelmissa linjattuja tavoitteita.

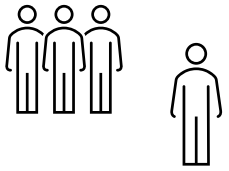
Kuvissa on kuvattu hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä ennaltaehkäisystä (promootio) ja varhaiseen puuttumiseen (primaari preventio) toimenpiteinä yleisellä tasolla, toimialojen/palvelujen listaamista välttäen. Kuvioiden yhtymäkohdassa on toimintoja, joista on tärkeää sopia roolit päällekkäisyyksien välttämiseksi. Toisaalta korostetaan myös sitä, että kunnan ja hyvinvointialueen tulee tukea toinen toisiaan asiantuntijuudellaan.

Diojen tavoitteena on konkretisoida kunnan ja hyvinvointialueen hyvinvoinnin edistämistehtäviä ja yhdyspintoja. Dioja voidaan käyttää yhteisen ymmärryksen luomiseen ja keskustelun pohjaksi.

Hyvinvoinnin edistäminen

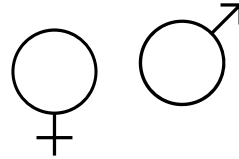
kunnan ja hyvinvointialueen monialaisena yhteistyönä

Kiusaamisen ehkäisy

Väkivallan ehkäisy

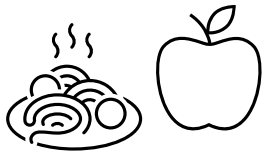
Seksuaaliterveyden edistäminen

**Osallisuuden edistäminen
ja yksinäisyyden vähentäminen**

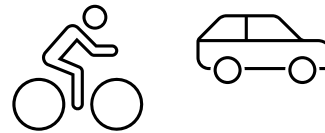
Ehkäisevä päihdetyö

Ravitsemuksen toimenpiteet

**Mielenterveys-
taitojen tukeminen**

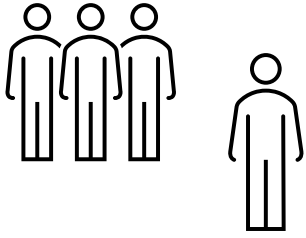
Liikenneturvallisuuden edistäminen

Kaatumisten ehkäisy

Liikunnallisen elämäntavan edistäminen

Kiusaamisen ehkäisyn toimenpiteitä

kunnan ja hyvinvointialueen monialaisena yhteistyönä

KAIKILLE

Terveyttä edistävä/
Ennaltaehkäisy /
promootio

KUN RISKITODETTU

Varhainen puuttuminen /
Primaari preventio

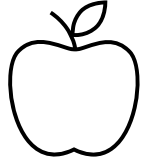

Kunnan toiminta painottuu

hyvinvointialue tukee asiantuntijuudellaan

Hyvinvointialueen toiminta painottuu

kunta tukee asiantuntijuudellaan

Ravitsemuksen toimenpiteitä

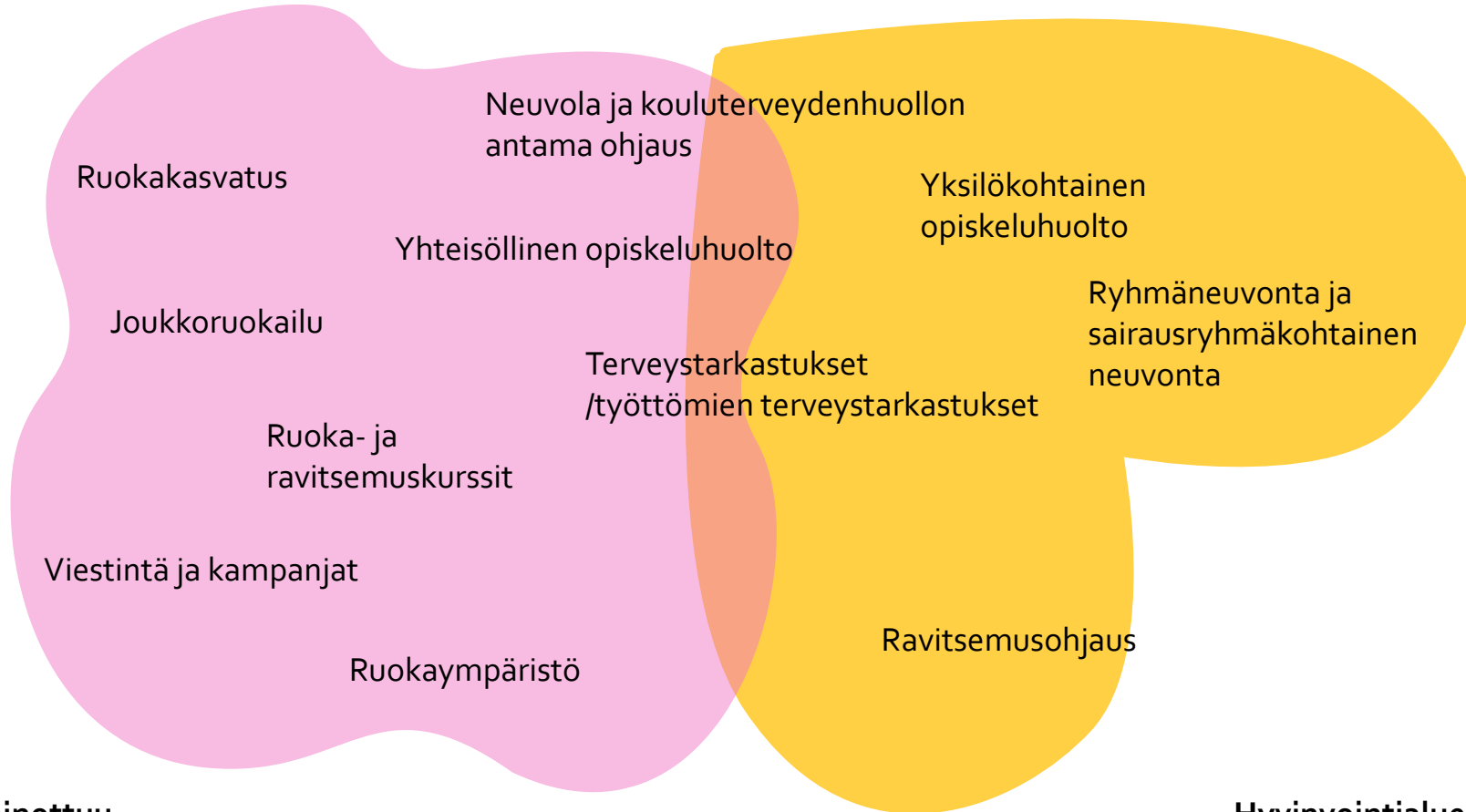
kunnan ja hyvinvointialueen monialaisena yhteistyönä

KAIKILLE

Terveyttä edistävä/
Ennaltaehkäisy /
promootio

KUN RISKITODETTU

Varhainen puuttuminen /
Primaari preventio

Kunnan toiminta painottuu
hyvinvointialue tukee asiantuntijuudellaan

Hyvinvointialueen toiminta painottuu
kunta tukee asiantuntijuudellaan

Väkivallan ehkäisyn toimenpiteitä

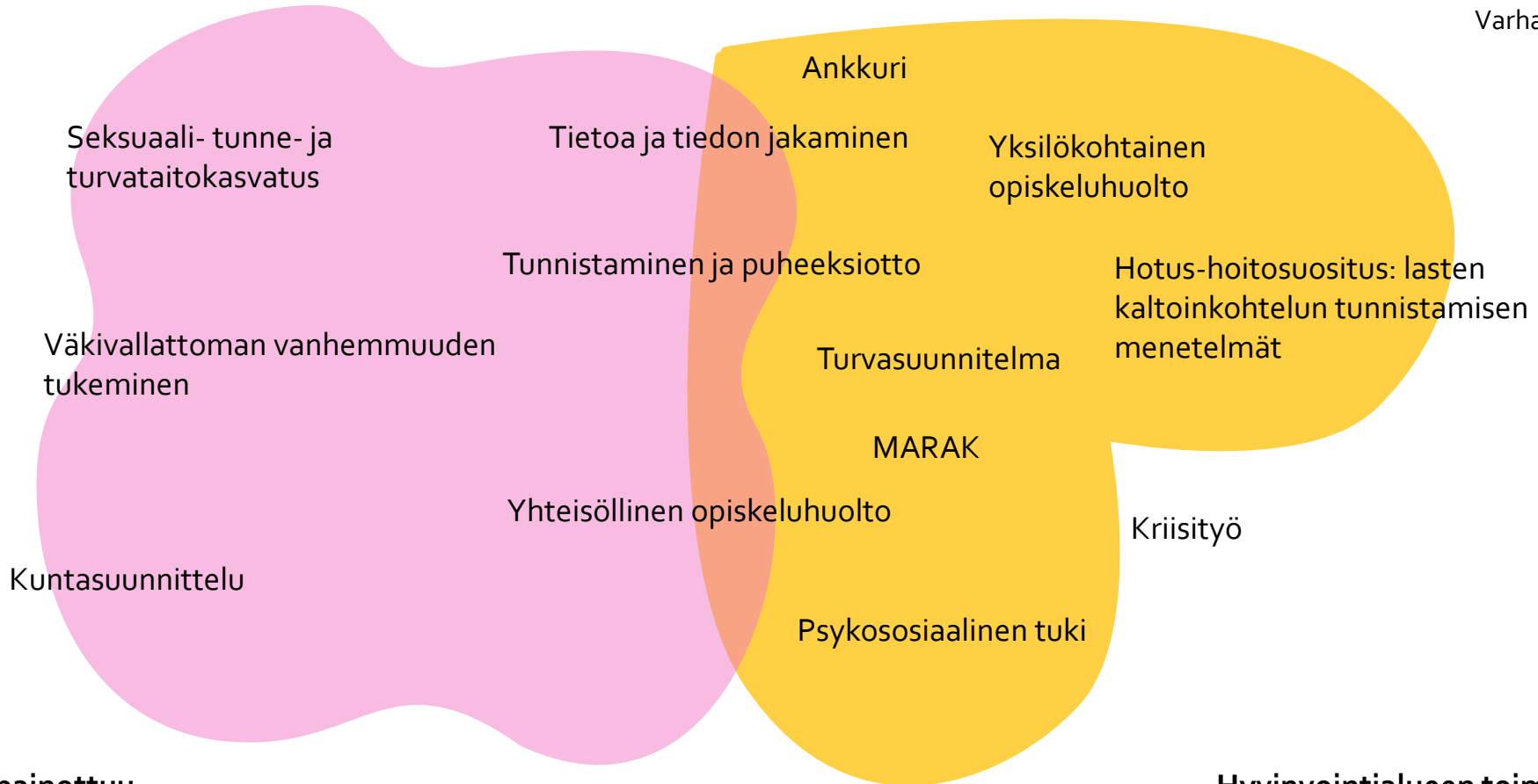
kunnan ja hyvinvointialueen monialaisena yhteistyönä

KAIKILLE

Terveyttä edistävä/
Ennaltaehkäisy /
promootio

KUN RISKITODETTU

Varhainen puuttuminen /
Primaari preventio

Kunnan toiminta painottuu

hyvinvointialue tukee asiantuntijuudellaan

Hyvinvointialueen toiminta painottuu

kunta tukee asiantuntijuudellaan

Mielenterveystaitojen tukeminen

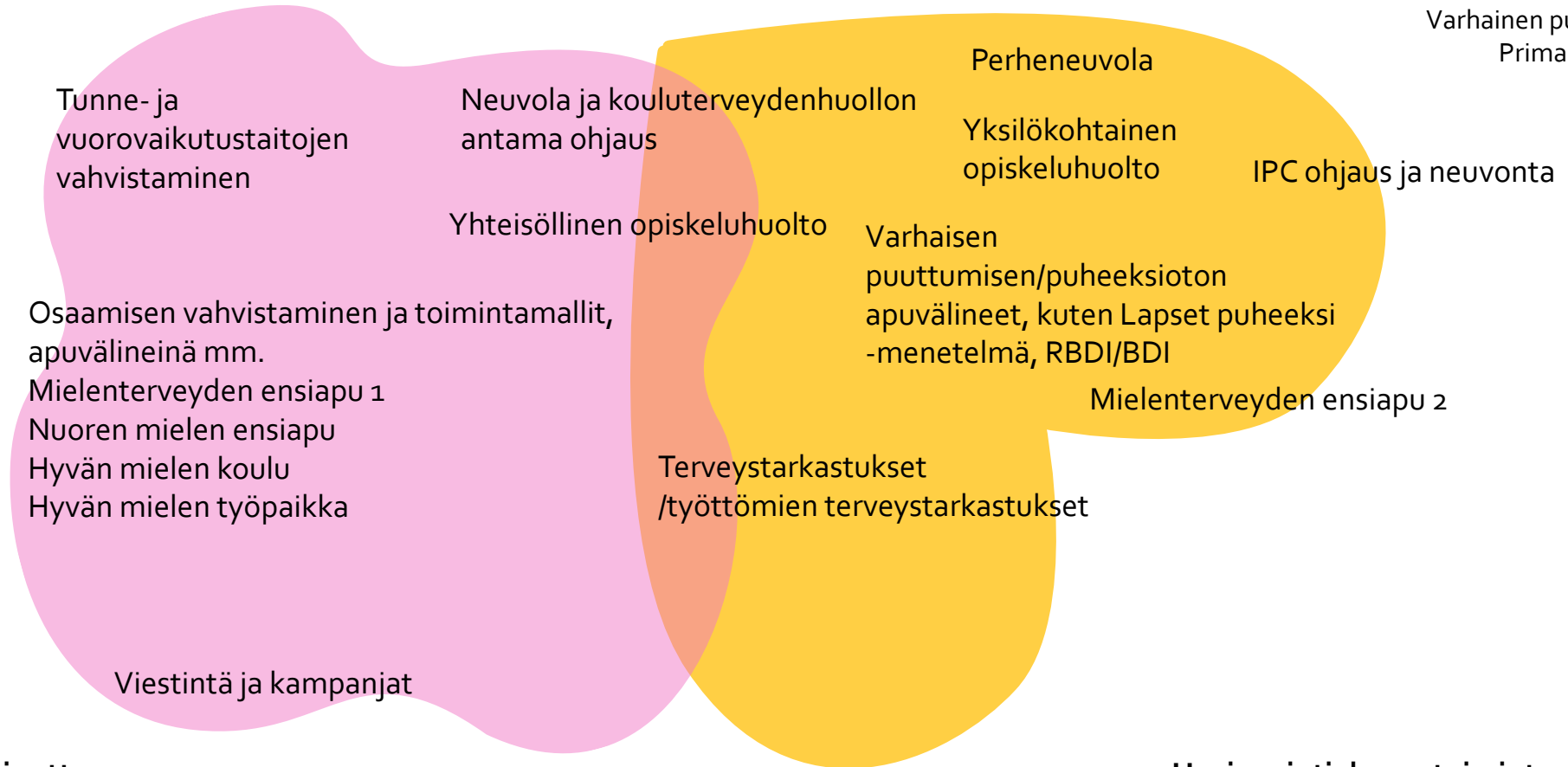
kunnan ja hyvinvointialueen monialaisena yhteistyönä

KAIKILLE

Terveyttä edistävä/
Ennaltaehkäisy /
promootio

KUN RISKITODETTU

Varhainen puuttuminen /
Primaari preventio

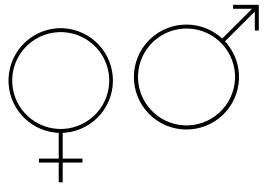

Kunnan toiminta painottuu

hyvinvointialue tukee asiantuntijuudellaan

Hyvinvointialueen toiminta painottuu

kunta tukee asiantuntijuudellaan

Seksuaaliterveyden edistämisen toimenpiteitä

kunnan ja hyvinvointialueen monialaisena yhteistyönä

KAIKILLE

Terveyttä edistävä/
Ennaltaehkäisy /
promootio

KUN RISKITODETTU

Varhainen puuttuminen /
Primaari preventio

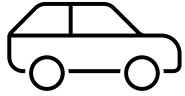

Kunnan toiminta painottuu

hyvinvointialue tukee asiantuntijuudellaan

Hyvinvointialueen toiminta painottuu

kunta tukee asiantuntijuudellaan

Liikenneturvallisuuden edistäminen

kunnan ja hyvinvointialueen monialaisena yhteistyönä

KAIKILLE

Terveyttä edistävä/
Ennaltaehkäisy /
promootio

KUN RISKITODETTU

Varhainen puuttuminen /
Primaari preventio

Liikennekasvatus

Kuntasuunnittelu

Katujen ja ajoväylien kunnossapito

Yhteisöllinen opiskeluhoito

Katujen ja ajoväylien
valaistus

Viestintä ja kampanjat

Ajoterveydestä huolehtiminen

Ajoterveyden
määräaikaistarkastukset

Kunnan toiminta painottuu

hyvinvointialue tukee asiantuntijuudellaan

Hyvinvointialueen toiminta painottuu

kunta tukee asiantuntijuudellaan

Osallisuuden edistämisen ja yksinäisyyden vähentämisen toimenpiteitä

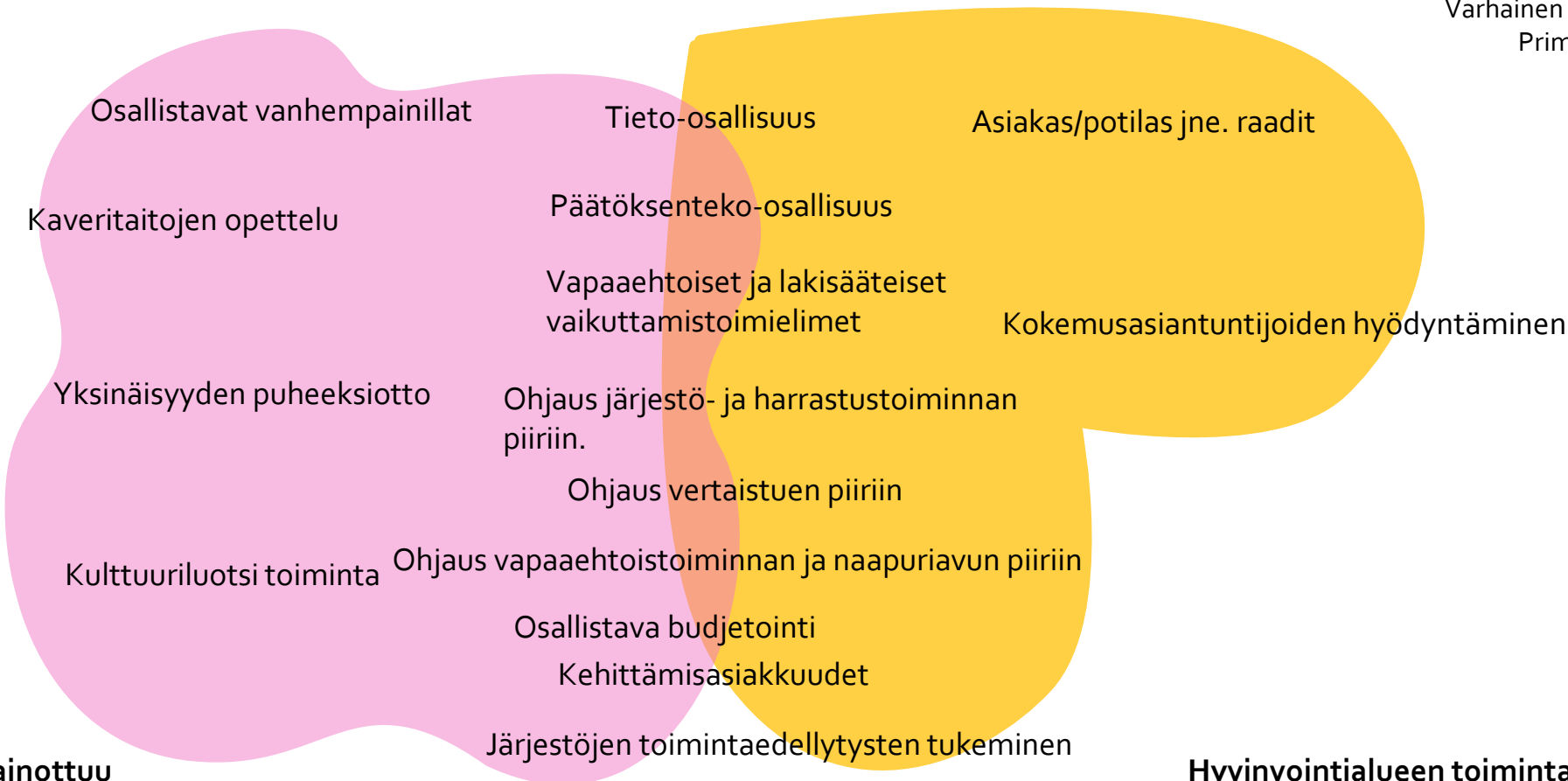
kunnan ja hyvinvointialueen monialaisena yhteistyönä

KAIKILLE

Terveyttä edistävä/
Ennaltaehkäisy /
promootio

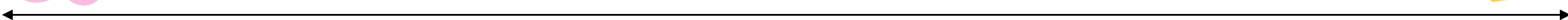
KUN RISKITODETTU

Varhainen puuttuminen /
Primaari preventio

Kunnan toiminta painottuu
hyvinvointialue tukee asiantuntijuudellaan

Hyvinvointialueen toiminta painottuu
kunta tukee asiantuntijuudellaan

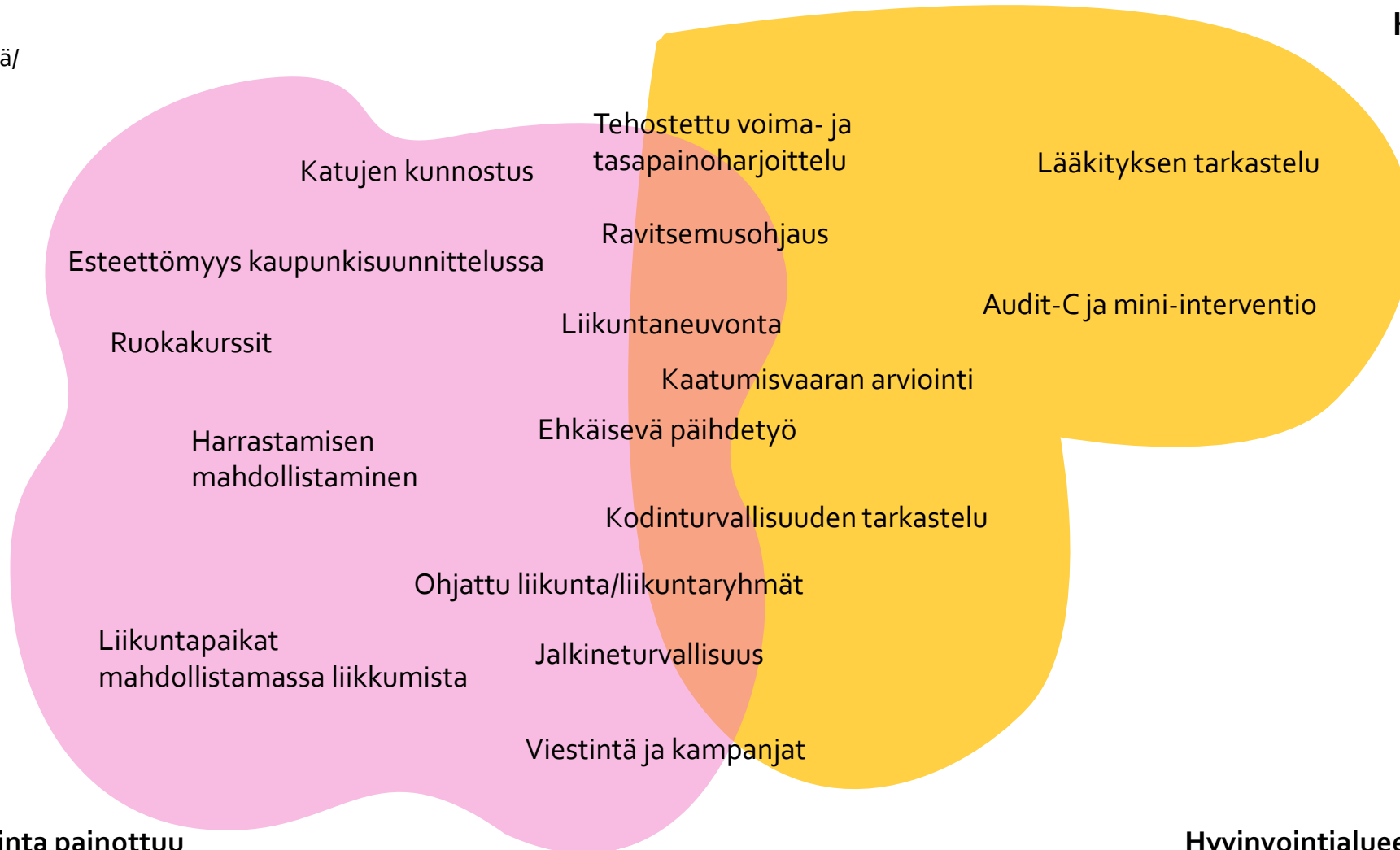
Kaatumisten ehkäisyn toimenpiteitä

KAIKILLE

Terveyttä edistävä/
Ennaltaehkäisy /
promootio

KUN RISKITODETTU

Varhainen puuttuminen /
Primaari preventio

Kunnan toiminta painottuu

hyvinvointialue tukee asiantuntijuudellaan

Hyvinvointialueen toiminta painottuu

kunta tukee asiantuntijuudellaan

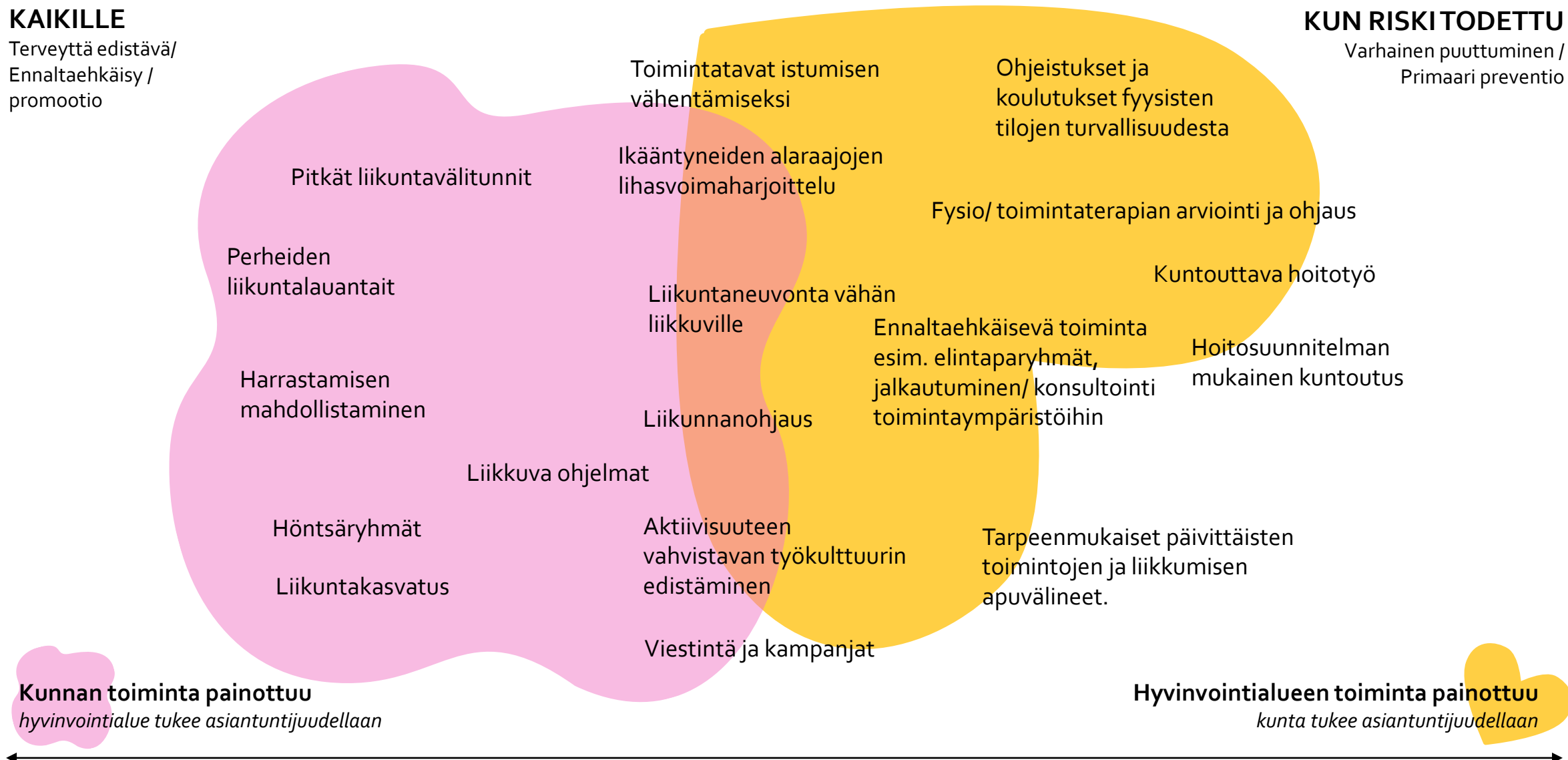
Liikunnallisen elämäntavan edistäminen

KAIKILLE

Terveyttä edistävä/
Ennaltaehkäisy /
promootio

KUN RISKITODETTU

Varhainen puuttuminen /
Primaari preventio

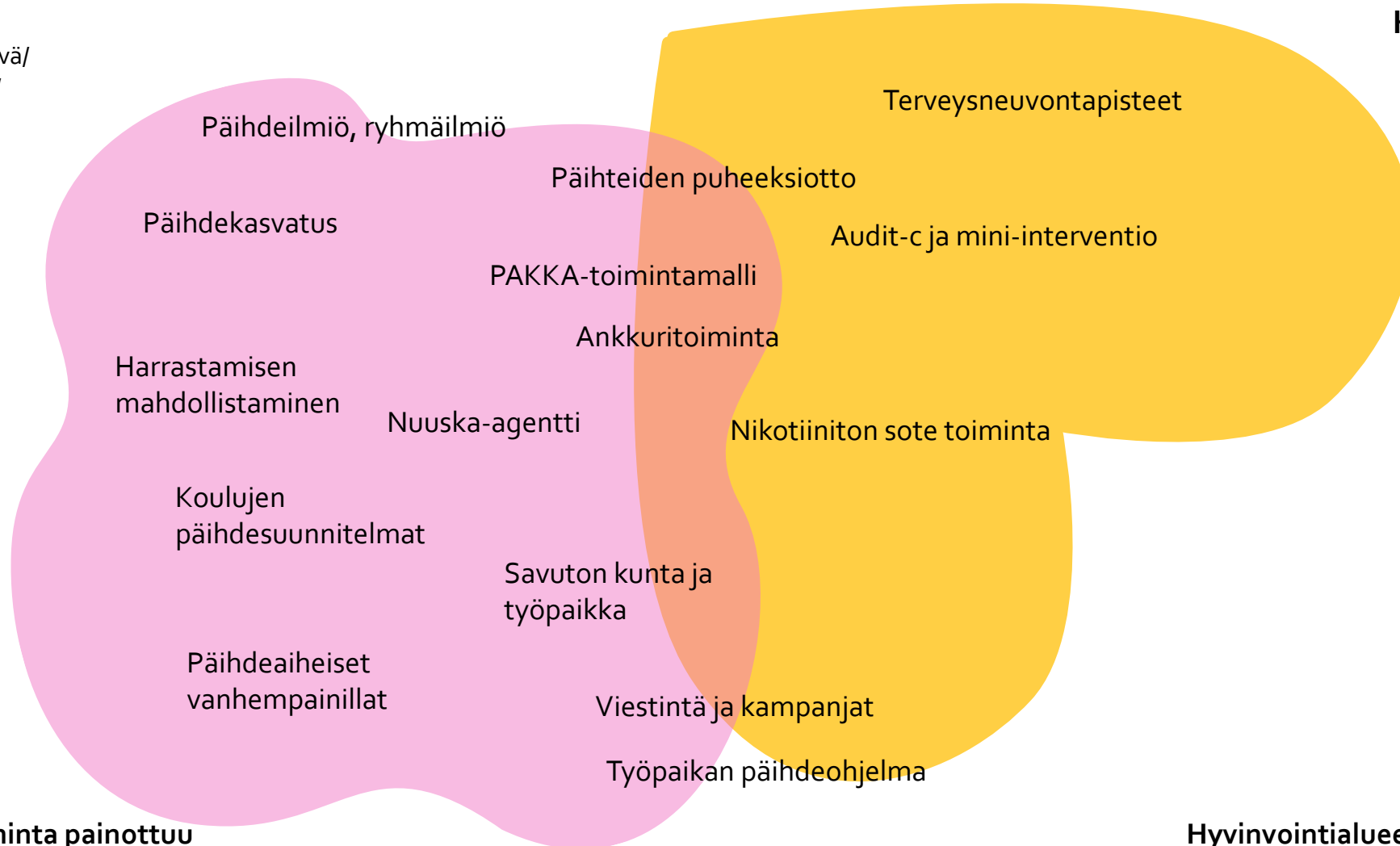
Ehkäisevä päihdetyö

KAIKILLE

Terveyttä edistävä/
Ennaltaehkäisy /
promootio

KUN RISKITODETTU

Varhainen puuttuminen /
Primaari preventio

Kunnan toiminta painottuu

hyvinvointialue tukee asiantuntijuudellaan

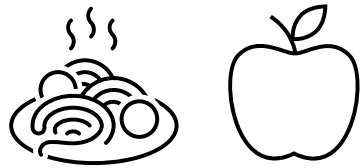
Hyvinvointialueen toiminta painottuu

kunta tukee asiantuntijuudellaan

Järjestöt - hva ja järjestöt - kunta välisiä yhdyspintoja HYTE- toimenpiteiden osalta kuvataan parhaillaan

Seuraavassa luonnoksia

Ravitsemuksen toimenpiteitä

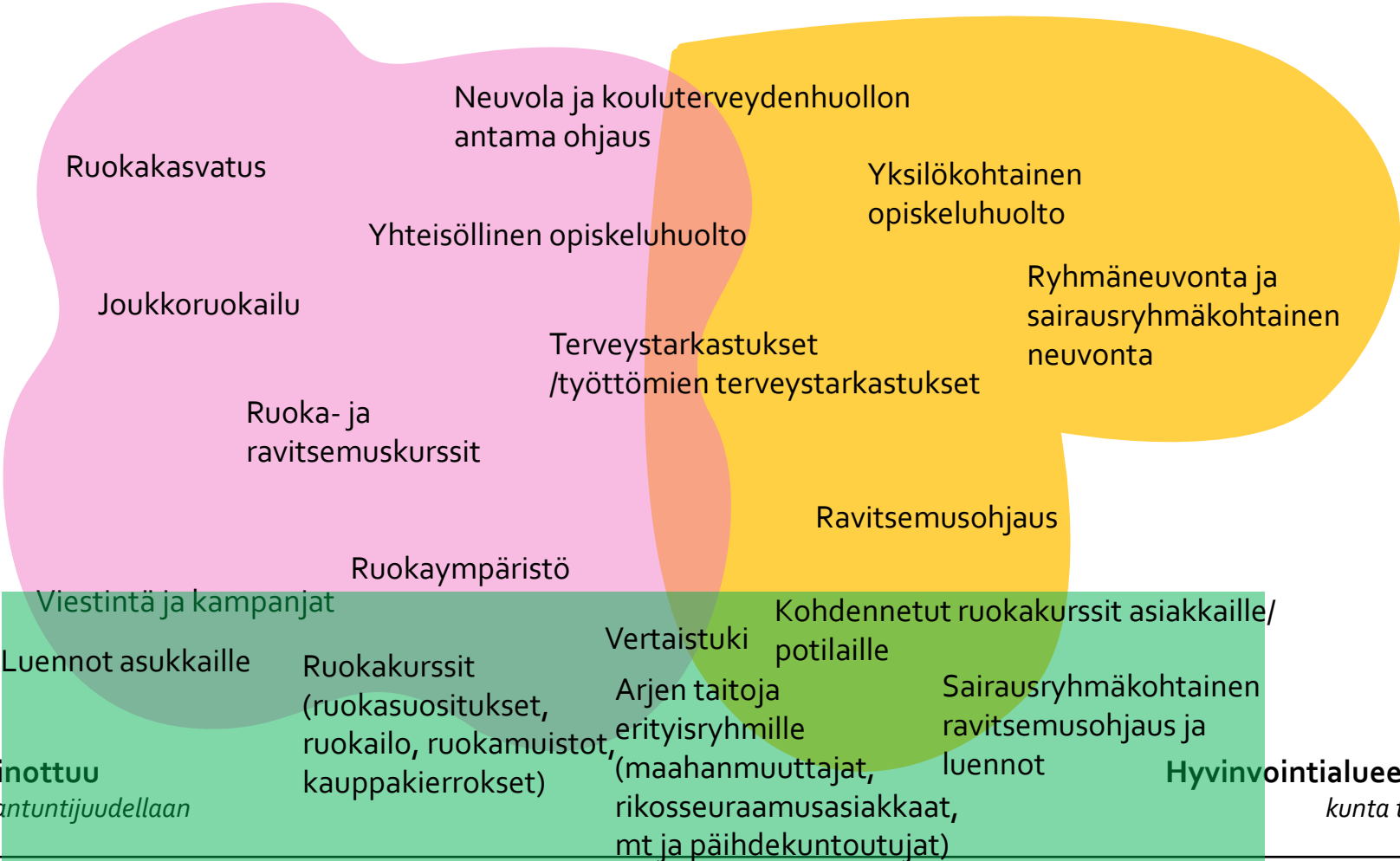
kunnan ja hyvinvointialueen monialaisena yhteistyönä

KAIKILLE

Terveyttä edistävä/
Ennaltaehkäisy /
promootio

KUN RISKITODETTU

Varhainen puuttuminen /
Primaari preventio

Kunnan toiminta painottuu
hyvinvointialue tukee asiantuntijuudellaan

Hyvinvointialueen toiminta painottuu
kunta tukee asiantuntijuudellaan

Väkivallan ehkäisyn toimenpiteitä

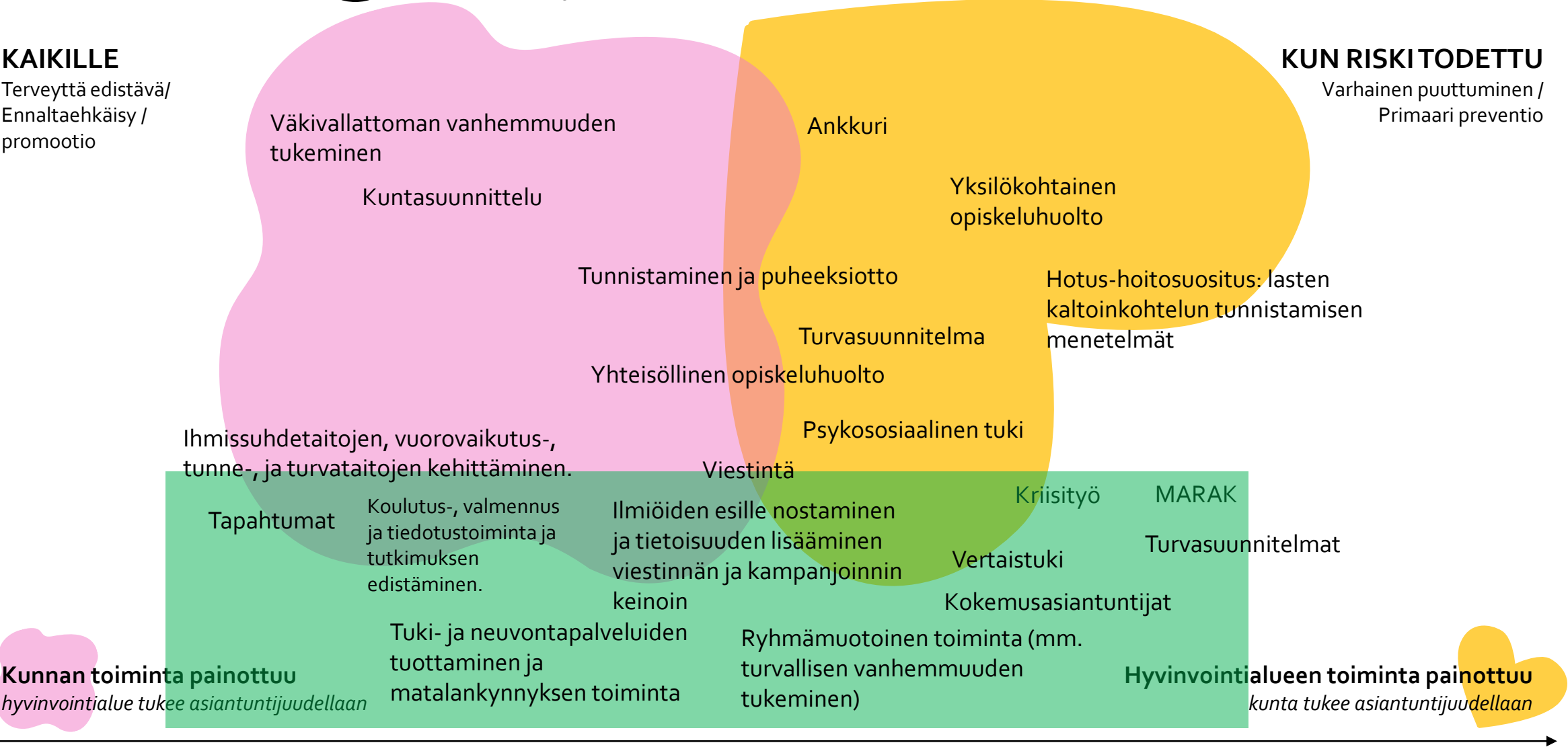
kunnan ja hyvinvointialueen monialaisena yhteistyönä

KAIKILLE

Terveyttä edistävä/
Ennaltaehkäisy /
promootio

KUN RISKITODETTU

Varhainen puuttuminen /
Primaari preventio

Tästä seuraava askel palvelupolkujen kuvaus..

... kohti palvelupolkuja mennään Pohjois-Savossa.